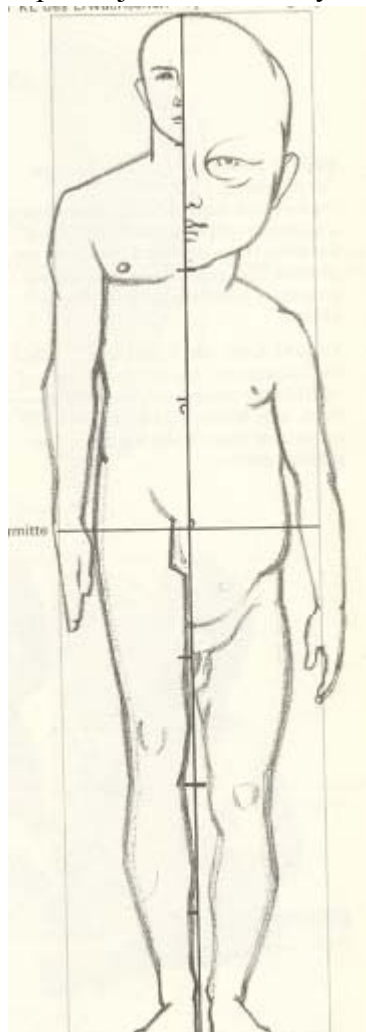

Růstové období

Člověk dosahuje definitivních proporcí a forem kolem 20 až 24 roku. Celou dobu růstu rozdělujeme na jednotlivá růstová období, ve kterých má dítě zcela charakteristické tvary a proporce a není pouze zmenšeným dospělým tělem. Hlava se od narození lineárně na výšku zvětší asi dvakrát, trup zhruba třikrát, horní končetiny čtyřikrát a dolní končetiny na pětinašobek. Pochopení proporcí v různých růstových obdobích je předpokladem ke zdárnému vyjádření především dítěte. Blíží-li se proporce znázornění dítěte proporcím dospělého, dítě nečiní dojem dítěte, ale **trpaslíka**.

Téma malého dítěte byla v dějinách umění především součástí výjevu madony s dítětem. U kojence je hlava velká a činí **téměř čtvrtinu těla**, zdá se pěkně kulatá. Polovina výšky hlavy prochází oběma očima. **Oko je velké**, rohovka a viditelná část duhovky je téměř velká jako v dospělosti. Oči vznikají také proto, že jsou převážně povrchově uloženy, překryté mongolskou řasou. Vzdálenost vnitřních očních důlků je velká. Nos je krátký, široký a zaoblený, hrot nosu se obrací vzhůru, takže při pohledu zepředu jsou nosní dírky viditelné. Ústa jsou velmi malá, široká asi jako vzdálenost vnitřních očních koutků. Tváře jsou silně vyklenuté masivním lícovým tukovým polštářem. Krk je velmi krátký. Hrudník je válcovitý a velmi krátký, druhá výška hlavy spadá až do výše pupku nebo kousek nad něj. Hrdelní jamka a jamky klíčovými kosti jsou neznatelné. Břicho je proti hrudníku značně **vyklenuté a dlouhé**. Třetí výška hlavy padá až ke kolenům. Šířka hlavy se rovná výšce hlavy. Stydký pahorek je zřetelný oddělený od břicha silnou rýhou. Záda jsou rovná a plochá. Hýždě jsou vzklenuty. Stehna jsou tlustá, krátká, válcovitá a směrem ke kolenům se rozbíhají. Vnitřní plocha stehna má velký tukový polštář. Koleno je značně vybočeno ven. Horní končetiny jsou asi stejně dlouhé jako dolní. Ramena jsou pěkně zaoblena a posunuta poněkud vpřed. Válcovitá paže je rotována dovnitř a oddělena od válcovitého předloktí hlubokou rýhou. Zápěstí vlastně neexistuje a hranici mezi předloktím a rukou tvoří zářez. Prsty jsou tlusté a ke špičce se náhle zužují.

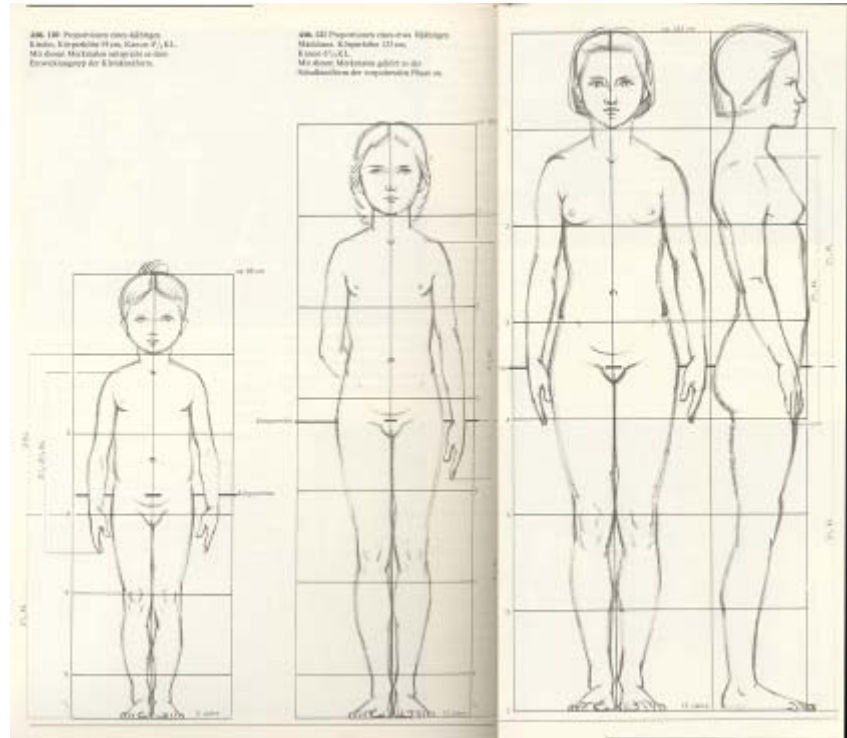
Od začátku druhého až do čtvrtého roku má dítě stále tvary zaoblené a plné. Tvarové znaky se příliš neliší od znaků kojenců, jen proporce se změnila. Hlava **roste pomalu**, zato především dolní končetiny se značně prodlužují. Nos, brada, čelisti jsou výraznější. Hrudník se začíná zplošťovat a nabývat oválného průřezu. Přední strana hrudníku je klenutější než u dospělého, břicho velké. Jednotlivé svaly se nerýsují, jen jednotlivé svalové skupiny se začínají plasticky uplatňovat.

Od pátého do sedmého roku dítě roste do výšky, především dolní končetiny, **tuku ubývá**. Krk se prodlužuje, zdvihače hlavy a trapé-

zové svaly jsou patrné, dále je patrná hrdelní jamka a jamky nadklíčové. Hrudník se zvětšuje, jeho obvod se vyrovnává obvodu břicha. Břicho je vyklenuté, i když méně než v předešlých obdobích, začíná se **rýsovat pas**. Uplatňuje se svalový reliéf, podbřišek ještě není tvarově diferencován, od břicha je stále oddělen rýhou. Horní končetiny jsou již výrazně kratší než dolní.

Mezi osmým a desátým rokem se dítě vyznačuje plnějšími tvary, neboť růst do výšky se zmírňuje a toto pubertální zpomalení růstu je největší z jeho celého období. V tomto období nastává **bisexuální tvarové rozlišení**. Náznaky v oblasti pánve, hlavy, a v ukládání tuku a zaoblování u dívek. Roste obličej, čelo ustupuje dozadu.

Po desátém roce dochází k zrychlenému růstu, které u dívek trvá asi do patnáctého roku. U chlapců je asi **dvouleté zpždění**. Růst je patrný především na dolních končetinách. Veškeré proporce jsou disharmonické, oba páry končetin jsou příliš dlouhé, úzké, celá postava až vyzáblá. Chůze je nemotorná, neboť svaly, které vcelku zesílily, ale neúměrně s rozvojem skeletu, jsou slabé. Dále se vyvíjí sekundární sexuální znaky, disharmonické proporce se upravují. Růst se zvolní a největší přírůstek připadá na trup, hrudník rozšiřuje, zakřivení zad je dokonalé a lopatky a trny obratlů dobře patrné. Hlava, hlavně obličej dorůstá na definitivní velikost, je protáhlý a ztrácí svou kulatost. Vzdálenost mezi očima se zmenšuje.

Poté se tělo již příliš nemění a pomalý růst pokračuje, u ženy do dvacátého roku, u muže do čtyřadvaceti. Muž zesiluje, mohutní hrudník, u ženy se nadále rozšiřuje pánev, ukládá se tuk zvláště v okolí pánve a na stehnech.